

26.05.2011

NOTAT**Til Terje Aasland (Ap), leder for næringskomiteen på Stortinget***Dagens ordninger rundt skog er til hinder for et effektivt og lønnsomt skogbruk*Status

Årlig avvirkning er i dag på om lag 8 millioner m³, mens tilveksten er 25 millioner m³. En del av virket er økonomisk utilgjengelig, men potensialet for avvirkning er vesentlig større enn dagens volum. Mens vi i Norge utnytter om lag 30 % av tilveksten, ligger Finland og Sverige på en avvirkningsgrad på ca. 80 %. Gjennomsnittseiendommen i norsk skogbruk er på ca 500 dekar, og er ofte arrondert i spredte teiger. Den gir grunnlag for en årsinntekt på om lag 20-30.000 kroner.

Norsk skogindustri opererer i et internasjonalt tømmer- og produktmarked. Det betyr at den i stor grad er prisgitt internasjonale trender og konjunkturer og de gjeldende rammevilkårene for eksport-rettet og kraftkrevende industri i Norge. Det betyr samtidig at skogindustrien vil hente virke der det er billigst, uavhengig av opprinnelsesland. Skogindustrien i Norge importerer store mengder massevirke og en del sagtømmer (Skog og landskap 2006).

Regjeringens mål for skogbruket

Stortingets mål er å øke avvirkningen i Norge til 15 millioner m³ i året. Det har over lang tid vært tverrpolitisk enighet om at utviklingen i skogbruket er bekymringsfull, noe som i 2006 resulterte i en nasjonal strategi for avvirkning med mål om å snu denne utviklingen. Strategien peker særlig på behovet for bruk av skattepolitiske virkemidler og en liberalisering av regelverket som styrer eiendomsstrukturen i skogbruket.

Stortingsmelding nr. 39 Klimautfordringene – landbruket en del av løsningen (2009), Klimakur (2010) og OEDs strategi for økt utbygging av bioenergi (2008) underbygger nøyaktig den samme kursen for næringen, men da ut fra et annet resonnement enn tidligere.

Sett i sammenheng betyr dette at økt aktivitet i skogbruket nå ivaretar et enda bredere spekter av nasjonale målsettinger.

Allikevel er det svært få av de anbefalte tiltakene fra den nasjonale strategien fra 2006 som er realisert. Om kort tid legger regjeringen fram en ny stortingsmelding om landbruk. Nå må næringen se vilje til handling som underbygger ambisjonene om å snu utviklingen, slik at vi øker lønnsomheten og avvirkingen.

Utfordringer knyttet til dagens ordninger i skogbruket

Det er et ønske fra myndighetene side om mest mulig likebehandling av de ulike eierformer. Dette er også uttrykt i Soria Moria II. Myndighetene har gjennom flere utvalg sett på beskatningen av enkeltpersonforetakene. De er alle enige i at uttaksbeskatning hadde vært å foretrekke fremfor dagens løpende beskatning. Men problemstillingen blir viet liten plass. Vi mistenker at årsaken til dette bygger på en ren følgefeil. Uttaksutvalget uttrykte nemlig forståelse for at dette slo uheldig ut, men at det ikke var tid til å behandle temaet. Derfor anbefalte utvalget å videreføre gjeldende ordning. Påfølgende utvalg forholdt seg til problemstillingen ved å vise til konklusjonene fra tidligere gjennomganger, og neglisjerte bakgrunnen for konklusjonene. Det finnes ingen rasjonelle grunner for å la dette fortsette. Vi mener det mangler politisk mot og vilje til å gjennomføre de endringer som må til. Så lenge skogbruket i tillegg er så godt som avskåret fra å omdanne til AS, blir mulighetene for likebehandling små. De land vi gjerne sammenligner oss med og konkurrerer med er Sverige og Finland. Her beskattes skogbruksinntekt med henholdsvis 28-30 % etter avsetninger og 28 % flat kapitalsskatt. I jordbruksavtalen for 2011 ble partene enig om å heve trygdeavgiften fra 7,8 % til 11 % for personinntekt i jord- og skogbruk fra 2012. Dette betyr i praksis en ytterligere skatteskjerpelse for skogbruket. For skogeierne veide redusert trygdeavgift et lite stykke på vei opp for forskjellen mellom Norge og nabolandene Sverige og Finland.

Små skogeiendommer betyr lite for eierens samlede økonomi, og blir i sterk grad ekstensivt forvaltet. Dette fører ofte til at store tømmerreserver står urørt og over tid får svekket kvalitet. Veksten er dessuten ikke optimal, og går på bekostning av karbonbinding og verdiskaping. Av landets 125.000 skogeiendommer er under 300 av en størrelse som forsvarer ett årsverk. Grunnlaget for å ta en utdanning og spesialisere seg som skogbruker er derfor i liten grad til stede med dagens eiendomsstruktur. Store ressurser går derfor til grunne som følge av liten oppmerksomhet fra de som faktisk disponerer ressursene, og som er forutsetningen for videre verdiskaping.

1) Kapitalbeskatning for skog må gjeninnføres

Før skattereformen ble de fleste skogeiere kapitalbeskattet for skoginntektene. Ettersom hogsten er en direkte avkastning av skogkapitalen, er dette også logisk. Etter 2006 ble lønnsomheten betydelig svekket og skogen fikk dermed enda mindre betydning for økonomien til den enkelte eier. Det er vitenskapelig dokumentert at skatteomleggingen alene reduserte hogsten og investeringene i skogbruket betydelig, med de konsekvenser dette har videre i verdikjeden.

En skogeiendom er et formuesobjekt og påstående skogvolum kan sammenliknes med en bankkonto, mens den årlige tilveksten som kan avvirkes er å sammenlikne med rentene av bankinnskuddet. Følgelig bør skoginntekt beskattes som kapitalinntekt med 28 %. Dette er det virkemiddel som vil gi den beste måloppnåelse når det gjelder økt avvirkning og verdiskaping i hele verdikjeden fra skogene i distriktene til industrien i mer sentrale strøk.

2) Investeringsfond eller AS

På Stortinget er det bred enighet om å øke lønnsomheten for enkeltpersonforetak. NORSKOG mener Regjeringen må se på modeller for dette og finne ordninger som tilsvarer aksjeselskapenes. Mens disse i dag beskattes med 28 % på alt som investeres i selskapet, må enkeltpersonforetak betale personskatt opp mot 50 %, også av pengene som skal gå til investeringer. Løsningen kan derfor være å åpne for avsetning til investeringsfond.

Selv om en slik løsning ikke kompensere fullt ut for bortfall av inntekt, vil den likevel utjevne forskjellen i investeringsevne mellom EPF og AS. Et investeringsfond vil kunne ha en bredere anvendelse på eiendommen enn øremerkede tilskudd og dermed vil flere kunne nyttiggjøre seg dette. Fondsavsetningen vil kunne benyttes til investeringer i jordbruket, driftsbygninger, utmarksnæring, utleie hytter, vannkraft, vindkraft med mer. Det muliggjør dermed en modernisering av driften basert på mulighetene på hver enkelt eiendom. Alternativt kan man åpne for å eie og drive skog som AS.

3) En mer effektiv eiendomsstruktur

Dagens eiendomsstruktur er tilpasset en epoke i historien som for lengst er passert. I analysene for å finne tiltak for økt avvirkning i 2006 fremhevet Skog og Landskap eiendomsstrukturen som et hinder for økt avvirkning. Dette arbeidet var en gjennomgripende prosess i regi av Landbruksdepartementet. Det er behov for en variasjon i størrelsen på eiendommer, men nå trenger vi flere større eiendommer som gir effektiv drift og for opprettholdelse av kompetanse både på skogbruk og miljø. NORSKOG har i sine

innspill til ny landbruksmelding bedt om at de gjøres endringer i den delen av dagens lovverk som hindrer en fornuftig rasjonalisering av eiendommene innen skogbruket. Skogen må ha betydning for eierens økonomi for å bli tatt til anvendelse. Skog kan ikke leies bort, men beskrivende nok er utleieandelen i norsk jordbruk svært høy. Dette viser med all tydelighet at bruksstrukturen har passert eiendomsstrukturen, noe som er beskrivende for situasjonen.

I Sverige tok man tidlig konsekvensen av utviklingen og fjernet hinder for kjøp og salg. Dette medførte, mot all frykt, at utenbygdsboende eiere solgte til innenbygdsboende.

NORSKOG ser ingen problemer med at skogeiere besitter skog i ulike kommuner. Beskatningen følger uansett kommunegrensene, og konsekvensen av eierskapet er større areal og en mer aktiv forvaltning. NORSKOG mener følgende endringer bør gjennomføres for å utvikle en sunn eiendomsstruktur:

- Oppheve gevinstbeskatning ved salg ut av familie
- Fjerne delingsparagrafen i jordloven
- Oppheve prisregulering ved omsetning av skogeiendom
- Oppheve boplikt for skogeiendom

Den mest voksende eierformen i Norge i dag er dødsbo. Dette er verken en fremtidsrettet eller aktiv eierform.

Benthe Løvenskiold Kveseth, NORSKOG

Næringspolitisk rådgiver, tlf: 91878054 mail: lkfam@east.no